

BESLUIT van GS van Utrecht

DATUM	1 oktober 2020	TEAM	Vergunningverlening natuur en landschap
ZAAKKENMERK	Z-WNB-RI-REG-2020-0553	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	82114638	DOORKIESNUMMER	030-2583311
UW BRIEF VAN	16 maart 2020	FAX	030-2583139
UW NUMMER		E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	- Voorschriften en beperkingen - Kaart plangebied - Locaties en aantallen nest- en verblijfplaatsen - Voorgestelde maatregelen - Aanvullende voorgestelde maatregelen	ONDERWERP	Ontheffing Wnb complex 1301 te Woerden

Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht op de aanvraag van 16 maart 2020 van Ecologisch Adviesbureau Viridis B.V., namens Stichting GroenWest, om ontheffing in het kader van artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: wet).

I. Besluit

Gelet op het bepaalde in de wet, het Beleidskader Wet natuurbescherming en Verordening Natuur en Landschap hebben wij besloten u:

- ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, tweede lid, van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk beschadigen en/of vernielen van nesten of rustplaatsen van de huismus en de gierzwaluw;
- ontheffing te verlenen van artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid, van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk doden, opzettelijk verstoren en het beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis,

voor de periode vanaf de verzenddatum van dit besluit tot 1 augustus 2023.

II. Omschrijving van de aanvraag

Uw aanvraag heeft betrekking op groot onderhoud inclusief energetische maatregelen aan de woningen in complex 1301 te Woerden. Dit betreft 37 woningen, op de adressen Anemoonstraat 1-11 en 2-8, Asterstraat 2-6, 8-14, 13-23 en 16-20 en Anjerstraat 1-7 en 2-12. De werkzaamheden bestaan onder andere uit het vervangen van het complete dak door een nieuw dak met dakisolatie, het vervangen van de kozijnen en het isoleren van de vloer op de begane grond.

U vraagt ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1 van de wet voor wat betreft de huismus (*Passer domesticus*) en de gierzwaluw (*Apus apus*) en artikel 3.5 van de wet voor wat betreft de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), voor de periode van 1 augustus 2020 tot 1 augustus 2023.

III. Procedure

De aanvraag is afgehandeld overeenkomstig het bepaalde in afdeling 4.1.2 van de Algemene wet bestuursrecht. Op 18 augustus 2020, 21 augustus 2020, 22 september 2020 en 30 september 2020 heeft u deze aanvraag aangevuld.

IV. Toetsingskader

De gierzwaluw en huismus zijn beschermd ingevolge artikel 3.1 van de wet. De gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis zijn beschermd ingevolge artikel 3.5 van de wet.

V. Toetsing Ruimtelijke Ingreep

Motivering

Huismus

De huismus is aangetroffen in het plangebied. In vijf woningen zijn nestplaatsen van huismussen vastgesteld. Het gaat om de woningen aan de Asterstraat 8, 9, 10, 12 en 14. In de woning aan de Asterstraat 12 zijn twee nesten vastgesteld. In totaal gaat het om zes nestplaatsen, gesitueerd onder de eerste rij dakpannen.

Gierzwaluw

De gierzwaluw is aangetroffen in het plangebied. In vier woningen zijn nestplaatsen van gierzwaluwen vastgesteld. Het gaat om de woningen aan de Asterstraat 1, 2, 11 en 13. In totaal gaat het om vier nestplaatsen.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is aangetroffen in het plangebied. Gedurende het onderzoek zijn twee zomerverblijfplaatsen aangetroffen. De zomerverblijfplaatsen zijn vastgesteld in de woningen Asterstraat 13 (aan de kopse kant tussen de gevel en de dakpannen) en Anemoonstraat 4 (aan de achterzijde onder de dakgoot). Omdat (vorstvrije) verblijfplaatsen ook als (tijdelijk) winterverblijf voor één of enkele dieren gebruikt kunnen worden, kunnen individuele winterverblijven niet worden uitgesloten.

Ruige dwergvleermuis

De ruige dwergvleermuis is aangetroffen in het plangebied. Gedurende het onderzoek is één paarverblijfplaats aangetroffen. De paarverblijfplaats is vastgesteld in de woning Asterstraat 8, aan de kopse zijde van de woning. Omdat (vorstvrije) verblijfplaatsen ook als (tijdelijk) winterverblijf voor één of enkele dieren gebruikt kunnen worden, kunnen individuele winterverblijven niet worden uitgesloten.

Mitigerende en compenserende maatregelen

Door de werkzaamheden zullen zes nestplaatsen van de huismus, vier nestplaatsen van de gierzwaluw, twee zomer- en winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en één paar- en winterverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis worden beschadigd/vernield, worden gewone dwergvleermuisen en ruige dwergvleermuisen verstoord en in sommige gevallen mogelijk onbedoeld gedood door de verborgen leefwijze van de soorten. Om de negatieve effecten van de werkzaamheden zoveel mogelijk te verzachten worden mitigerende en compenserende maatregelen voorgesteld.

Voorafgaand aan de werkzaamheden zijn en worden tijdig voldoende tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen voor de soorten geplaatst op hiervoor geschikte locaties in de directe omgeving van het plangebied. De vastgestelde verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis worden voorafgaand aan de werkzaamheden ongeschikt gemaakt buiten de meest kwetsbare periode. Tevens worden er voldoende permanente geschikte alternatieve verblijfplaatsen voor de soorten geplaatst op hiervoor geschikte locaties. De tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen blijven lang genoeg gehandhaafd om de gewenningsperiode voor de permanente verblijfplaatsen te overbruggen. De voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. In de bijlage zijn extra maatregelen opgenomen om de negatieve effecten van de werkzaamheden verder te verzachten. Ondanks de zorgvuldige werkwijze is echter sprake van het overtreden van verbodsbepalingen uit de wet. Ontheffing is daarom noodzakelijk.

Staat van instandhouding

Huismus

De huismus is een algemeen voorkomende vogelsoort. Met name rond bebouwing wordt deze soort veelvuldig aangetroffen. Echter heeft de landelijke trend van huismus een achteruitgang aan van meer dan 50%. De staat van instandhouding als broedvogel in Nederland is matig ongunstig (sovon.nl). De huismus is tevens opgenomen op de Rode Lijst broedvogels in de categorie 'gevoelig'. De staat van instandhouding van de huismus in Woerden is niet exact bekend. Er zijn onvoldoende gegevens bekend om de exacte staat van instandhouding op lokaal niveau aan te geven. Gezien de aanwezigheid van bebouwing in omliggende wijken en de aanwezigheid van meerdere verblijfplaatsen wordt er vanuit gegaan dat de huismus hier een stabiele populatie heeft. Afbreuk van de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie huismus wordt voorkomen door het treffen van mitigerende maatregelen in het plangebied.

Gierzwaluw

Gierzwaluwen komen algemeen voor in dorpen en steden. Het landelijk aantal broedparen is lastig te berekenen door de aanwezigheid van grote aantallen niet-broedende vogels en het kortstondige bezoek aan nestplekken. Het aantal broedparen in Nederland wordt geschat op 40.000 tot 60.000 (Sovon, 2018), maar dit kan (veel) te laag zijn. In dorpen en kleinere steden ligt de verhouding namelijk tussen gierzwaluwen en inwoners op 1:100. Dan zou de Nederlandse gierzwaluwpopulatie ongeveer 160.000 paren bedragen, bijna vier keer groter dan tot nu toe gedacht, maar cijfers voor de grote steden ontbreken (Verkade et al., 2015). Wel zijn er afnames bekend van ingrijpend gerenoveerde buurten en gebouwen. Deze verdwijning van kolonies lijkt mogelijk (ten dele) gecompenseerd te worden door een meer verspreide (en minder opvallende) vestiging elders (Verkade et al., 2015). Omvangrijke kolonies worden dus schaarser. De landelijke staat van instandhouding van de gierzwaluw als broedvogel wordt in Nederland gekarakteriseerd als gunstig. Voor niet-broedvogels is geen trend beschikbaar omdat de soort na het broedseizoen vrijwel direct uit Nederland verdwijnt (Sovon, 2018). De staat van instandhouding van de gierzwaluw in Woerden is niet exact bekend. Er zijn onvoldoende gegevens bekend om de exacte staat van instandhouding op lokaal niveau aan te geven. In de afgelopen jaren zijn er enkele onderzoeken gedaan naar de verspreiding van de soort binnen de stadsgrenzen. Daaruit is gebleken dat er 390 gierzwaluwen zijn waargenomen in de afgelopen 5 jaar verspreid in Woerden (NDFF, 2020). Gezien de grootschalige aanwezigheid van bebouwing in meerdere omliggende wijken en de aanwezigheid van meerdere verblijfplaatsen wordt er vanuit gegaan dat de gierzwaluw hier een stabiele populatie heeft. Afbreuk van de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie gierzwaluwen wordt voorkomen door het treffen van mitigerende maatregelen in het plangebied.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is de meest wijdverspreide en algemene vleermuissoort in Nederland. De aantallen worden geschat op 300.000 tot 600.000 dieren. Het project Meetnet Vleermuis Transect Tellingen (NEM VTT) probeert informatie te geven over de populatieontwikkeling van o.a. de gewone dwergvleermuis. Het meetnet draait pas sinds 2013 en laat nog geen betrouwbare trend zien, maar geeft in de laatste vier jaar wel een indicatie van een lichte toename (CBS, 2019). De landelijke staat van instandhouding van gewone dwergvleermuis wordt beoordeeld als gunstig. De gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis in Woerden is niet exact bekend. Er zijn onvoldoende gegevens bekend om de exacte staat van instandhouding op lokaal niveau aan te geven. In de afgelopen jaren zijn er enkele onderzoeken gedaan naar de verspreiding van de soort binnen de stadsgrenzen. Daaruit is gebleken dat er 111 gewone dwergvleermuizen zijn waargenomen in de afgelopen vijf jaar verspreid in Woerden (NDFF, 2020). Gezien de grootschalige aanwezigheid van bebouwing in meerdere omliggende wijken en de aanwezigheid van meerdere verblijfplaatsen wordt er vanuit gegaan dat de gewone dwergvleermuis hier een stabiele populatie heeft. Afbreuk van de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie gewone dwergvleermuizen wordt voorkomen door het treffen van mitigerende maatregelen in het plangebied.

Ruige dwergvleermuis

Van de ruige dwergvleermuis zijn alleen gegevens beschikbaar van de nazomer. Afgezien van enkele uitzonderingen zijn kraamkolonies niet bekend in Nederland. Omdat een groot deel van de populatie afkomstig is uit gebieden ten noordoosten van Nederland is de jaarlijkse aanwas onder meer afhankelijk van weersomstandigheden. Hierdoor kunnen de aantallen van jaar tot jaar dus fors verschillen. Dit maakt het lastig om uitspraken te doen over de staat van instandhouding en wordt deze beoordeeld als onbekend. Afbreuk van de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie ruige dwergvleermuizen wordt voorkomen door het treffen van mitigerende maatregelen in het plangebied.

Belang van de aanvraag

Ten aanzien van de huismus en gierwaluw is ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.3, vierde lid, onder b, aanhef en onder 1, van de wet: "In het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid". Ten aanzien van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis is de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onder b, aanhef en onder 3, van de wet: "In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten". Er wordt voor de aangedragen onderbouwing verwezen naar de aanvraag.

Algemene uitgangspunten van verduurzaming en renovatie

Eén van de doelstellingen van het Energieakkoord¹ is dat alle burgers in 2050 in een energieneutraal huis wonen. Dit betekent dat er per saldo geen CO₂-uitstoot meer is. Eén van de grote speerpunten om dit te bewerkstelligen is het investeren in woningisolatie en renovatie van bestaande bebouwing. Alleen door grootschalige verduurzaming van bestaande woningen kan dit doel worden bereikt. Grote aantallen woningrenovaties zijn vereist om de doelstellingen van het Energieakkoord én het Klimaatakkoord van Parijs² dat door Nederland is geratificeerd³ te kunnen behalen. Deze woningrenovaties zorgen voor een vermindering in het gebruik van fossiele brandstoffen. Een afname in het gebruik van fossiele brandstoffen betekent minder emissies van schadelijke stoffen. Lagere emissies leiden tot een verbeterde luchtkwaliteit en dit heeft een positief effect op de volksgezondheid.

In 2012 is het convenant Energiebesparing Huursector⁴ opgesteld door het Ministerie voor Binnenlandse Zaken. In dit convenant staan de afspraken tussen de overkoepelende organen van woningcorporaties, huurders en vastgoedondernemers. Een van de belangrijkste afspraken is dat voor 2020 alle huurwoningen een energielabel B of beter hebben door het nemen van energetische maatregelen. Volgens het Plan van aanpak Energiebesparende Gebouwde Omgeving (2011)⁵ is het omlaag brengen van energiekosten gunstig voor het behalen van diverse doelstellingen, zoals het verduurzamen van de woningen en de verlaging van woonlasten. Een energie-onzuinige woning leidt naast de negatieve milieueffecten ook tot hoge woonkosten voor de huurder. Energiebesparing draagt bij aan een betere betaalbaarheid van het huren, dit is van groot belang voor de koopkracht voor huurders met lagere inkomens (sociale huurwoningen).

Door renovatie wordt het binnenmilieu van woningen verbeterd. Als er onvoldoende isolatie en ventilatie aanwezig is in woningen, kunnen daardoor stoffen zoals vocht, tabaksrook en radon zich kunnen ophopen in de woningen. Door woningen te renoveren zullen ze technisch in betere staat verkeren. Door isolatie van woningen en het verbeteren van ventilatie kunnen enerzijds de energielasten verlaagd worden en anderzijds het comfort en binnenmilieu verbeterd worden. Hiermee draagt renovatie bij aan de verbetering van de volksgezondheid door woningen dusdanig te isoleren dat vocht en tocht in huis worden beperkt. Het uitvoeren van renovaties voorkomt ook dat verouderde woningen in verval (kunnen) raken. Wanneer deze woningen niet worden gerenoveerd kunnen ze een gevaar voor de openbare veiligheid gaan vormen. Dakpannen kunnen van het dak waaien, gevelpanelen kunnen gaan loshangen en vervolgens wegwaaien, dakgoten kunnen gaan verzakken, etc.

Het aangevraagde project

De aangevraagde werkzaamheden zien op verduurzaming en renovatie van woningen. Het project draagt, gezien het voorgaande, dus bij aan de nationale en internationale doelstellingen ten aanzien van verduurzaming, verbetering van het leefklimaat en veiligheid in en om de woningen.

Gelet op de naar voren gebrachte omstandigheden zijn wij van oordeel dat het belang van het project zwaarder mag wegen dan het beschermingsbelang van de soorten zoals vastgelegd is in de wet.

---

¹ <http://www.energieakkoordser.nl/energieakkoord.aspx>

² <http://unfccc.int/resource/docs/2015/cop21/eng/l09.pdf>

³ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/stemmingsuitslagen/detail?id=2017P01147>

⁴ <https://www.rvo.nl/sites/default/files/2013/09/convenant-huursector.pdf>

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2011/02/25/plan-van-aanpak-energiebesparing-gebouwde-omgeving/plan-van-aanpak-energiebesparing-gebouwde-omgeving-webversie.pdf>

Alternatievenafweging

Het project voorziet in de renovatie van de bestaande woningvoorraad. Het project kan derhalve niet op een andere locatie uitgevoerd worden. Het betreft het isoleren van woningen en dat is per definitie strikt locatiegebonden. De technische staat van de woningen is dusdanig dat renovatie nodig is om de woningen te laten voldoen aan de eisen van deze tijd. De woningen zijn op dit moment onvoldoende geïsoleerd, waardoor in de huidige situatie veel energieverlies optreedt. Indien geen renovatie van de woningen wordt uitgevoerd zullen de woningen daarnaast op termijn onbewoonbaar worden, wat zal gaan leiden tot sloop van de woningen. Sloop van de woningen leidt tot grotere ecologische nadelen dan renovatie of isolatie, omdat dit het verlies betekent van alle verblijfplaatsen van beschermde soorten als vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen.

Bij de planning van de werkzaamheden wordt steeds rekening gehouden met de aanwezige beschermde soorten. Voorafgaand aan de uitvoer van de werkzaamheden wordt een ecologisch werkprotocol opgesteld door een ter zake kundige. In overleg met de uitvoerende partij zal in het werkprotocol een planning worden opgenomen waarin de kwetsbare perioden en de gewenningsperioden voor alternatieve verblijfplaatsen ingecalculeerd wordt.

Tijdens de werkzaamheden worden alle mogelijke mitigerende uitvoeringsmaatregelen getroffen om effecten op beschermde soorten te voorkomen dan wel te verminderen. De werkzaamheden worden in de meest gunstige periode uitgevoerd, dat wil zeggen in de minst kwetsbare periode van de beschermde soorten. Er worden maatregelen genomen om effecten tijdens werkzaamheden te voorkomen dan wel te verminderen.

Gezien het bovenstaande zijn er geen redelijke alternatieven mogelijk die zouden leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

VI. Conclusie

Gelet op het voorgaande verlenen wij u ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, en 3.8, eerste lid, van de wet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden, deze treft u aan in de bijlage bij dit besluit.

VII. Bezwaar

U kunt binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen:

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier "Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD". Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: www.provincie-utrecht.nl onder loket / klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;
- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb- adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

VIII. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking op het moment van bekendmaking door uitreiking of verzending aan de aanvrager. Van het besluit wordt mededeling gedaan op de website www.officiële bekendmakingen.nl

IX. Overleg en informatie

Er kan tevens vergunning of ontheffing nodig zijn op grond van andere wetten of verordeningen. Wij adviseren u zo nodig contact op te nemen met uw gemeente en/of milieudienst, als u dit nog niet heeft gedaan.

Als u vragen heeft over de procedure en de inhoud, kunt u contact opnemen met ons Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl, of op telefoonnummer 030-2583311.

Voor meer informatie verwijzen wij u naar onze website www.provincie-utrecht.nl.

X. Verzending

Dit besluit wordt verzonden aan de aanvrager van de ontheffing. Een afschrift van deze ontheffing wordt verzonden aan Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (hierna: RUD Utrecht).

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen, *MA*

030 258 3311
Mevr. drs. ing. S. Heijblom
Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Landelijke Leefomgeving

ONTHEFFING

Naar aanleiding van het verzoek van Ecologisch Adviesbureau Viridis B.V. op 16 maart 2020 en de aanvullingen hierop van 18 augustus 2020, 21 augustus 2020, 22 september 2020 en 30 september 2020, namens Stichting GroenWest, gelet op de artikelen 3.3 en 3.8 van de Wet natuurbescherming,

Verlenen Gedeputeerde Staten van provincie Utrecht hierbij aan:

Naam: Stichting GroenWest

Adres: Postbus 2171

Postcode en woonplaats: 3440 DD Woerden

Ontheffing 82114638 voor het tijdvak van: verzenddatum van dit besluit tot 1 augustus 2023

Van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, tweede lid, van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk beschadigen en/of vernielen van nesten of rustplaatsen van de huismus (*Passer domesticus*) en de gierzwaluw (*Apus apus*) en van artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid, van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk doden, opzettelijk verstoren en het beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*). Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft complex 1301 te Woerden. Dit betreft 37 woningen, op de adressen Anemoonstraat 1-11 en 2-8, Asterstraat 2-6, 8-14, 13-23 en 16-20 en Anjerstraat 1-7 en 2-12 te Woerden (zie bijlage 1 voor een kaart van het plangebied).

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemeen

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met het Servicebureau van de provincie Utrecht, Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht of via servicebureau@provincie-utrecht.nl indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers blijven daarbij verantwoordelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.

Voorafgaand aan de werkzaamheden

5. De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin minstens de voorschriften uit deze ontheffing. Het werkprotocol dient (aanvullend) de volgende aspecten te omschrijven:
  - a. Omschrijving van het plangebied, inclusief kaart;
  - b. Activiteiten/werkzaamheden die uitgevoerd worden (inclusief planning);
  - c. Maatregelen die getroffen zijn/worden (locatie op kaart en datum/tijd);
  - d. Wie is de begeleidende ecooloog (inclusief contactgegevens);
  - e. Welke activiteiten zijn/worden door de ecooloog begeleid;
  - f. Hoe er wordt/is omgegaan met onverwachte (beschermde) soorten binnen het plangebied.
6. De ontheffinghouder dient, twee weken voorafgaand aan de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen die invloed hebben op de beschermde soorten, het meldingsformulier 'aanvang werkzaamheden' volledig in te vullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/startwerkzaamhedenwnb>. Bij de melding dient het werkprotocol zoals omschreven in voorschrift 5 bijgevoegd te zijn.
7. De alternatieve verblijfplaatsen voor de huismus dienen op een geschikte locatie te zijn geplaatst waar ook voldoende leefgebied voor de soort aanwezig is. Indien dit niet het geval is dan dienen de nestkasten verplaatst te worden naar een dergelijke locatie en dienen ze gerealiseerd te zijn zoals aangegeven staat in het Kennisdocument Huismus.

Tijdens de werkzaamheden

8. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichhouders of opsporingsambtenaren.

9. Tijdens de werkzaamheden dient een logboek te worden bijgehouden. In het logboek dienen gemaakte ecologische keuzes vastgelegd te worden zoals goedkeuring / vrijgeven door een ecooloog, afwijkingen van het ecologisch werkprotocol en gekozen mitigerende maatregelen en de locatie daarvan. In het logboek worden in ieder geval de relevante resultaten van de uitgevoerde handelingen, omschreven in de voorschriften 7, 10 tot en met 17 en 19, geregistreerd.
10. De maatregelen, genoemd in hoofdstuk 2 van het bij de aanvraag gevoegde activiteitenplan van 13 maart 2020, alsmede de aanvullingen op de aanvraag van 18 augustus 2020, 21 augustus 2020 en 30 september 2020 (zie bijlage 3 en bijlage 4) dienen te worden opgevolgd.
11. Bij de plaatsing van alternatieve verblijfplaatsen voor de huismus dient een gewenningsperiode van drie maanden vóór aanvang van de werkzaamheden te worden aangehouden, zoals aangegeven staat in het Kennisdocument Huismus.
12. Het ongeschikt maken van de verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis dient plaats te vinden in de periode tussen 15 augustus en 31 oktober (dit in afwijking tot de planning van de werkzaamheden in het activiteitenplan).
13. Na het ongeschikt maken van de verblijfplaatsen dient minimaal drie dagen - met gunstige weersomstandigheden voor de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis (dit ter beoordeling van een deskundige) - voorafgaand aan de werkzaamheden gecontroleerd te worden of in de ongeschikt gemaakte verblijfplaatsen nog vleermuizen aanwezig zijn.
14. De alternatieve vleermuiskasten dienen tijdens de volledige gewenningsperiode, zoals voorgeschreven in het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis en het Kennisdocument Ruige dwergvleermuis, en tijdens de gehele duur van de werkzaamheden beschikbaar te zijn voor de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Er mag alleen overdag worden gewerkt rondom de kasten. Indien steigers rondom de kasten worden geplaatst, dienen vóór zonsondergang eventuele doeken en vloerplaten te worden verwijderd. Er dient rekening te worden gehouden met de benodigde in- en uitvliegruimte voor de vleermuizen bij de plaatsing van de steigers.
15. Bij de plaatsing van de permanente alternatieve verblijfplaatsen voor de soorten dient rekening te worden gehouden met het microklimaat door deze op windrichtingen te plaatsen waar deze niet te warm worden.
16. Bij plaatsing van de tijdelijke en permanente kasten ter compensatie van de aanwezige paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis dient er rekening gehouden te worden met de huidige paarterritoria. De alternatieve verblijfplaatsen mogen niet geplaatst worden binnen reeds in gebruik zijnde territoria van andere individuen van de soort.
17. Indien bij de plaatsing van permanente alternatieve verblijfplaatsen voor vleermuizen wordt afgeweken van de voorgestelde locaties dient rekening te worden gehouden met een maximale afstand van 100 á 200 meter vanaf de oorspronkelijke verblijfplaats.
18. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend. Deze dient in ieder geval bij de start van de werkzaamheden aanwezig te zijn in het plangebied.

Na afloop van de werkzaamheden

19. De tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen dienen pas verwijderd te worden wanneer de permanente verblijfplaatsen gerealiseerd zijn en wanneer de betreffende tijdelijke voorzieningen niet in gebruik genomen zijn door beschermde soorten.
20. Na afronding van de werkzaamheden dient de ontheffinghouder het meldingsformulier 'einde werkzaamheden' volledig in te vullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/eindwerkzaamhedenwnb>. Het logboek zoals omschreven bij voorschrift 9 dient bijgevoegd te worden.

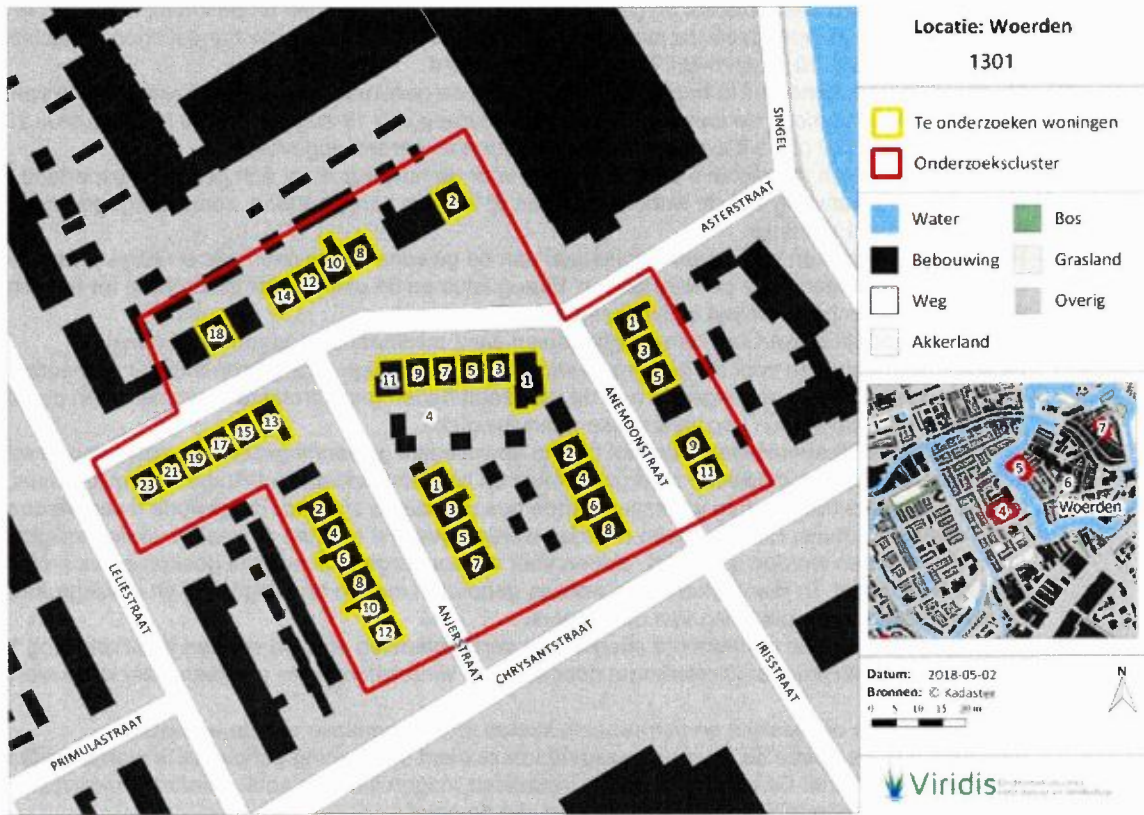
Deze ontheffing kan, conform artikel 5.4 van de wet, worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.

Contactgegevens

Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is het Servicebureau van de provincie Utrecht, Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht, bereikbaar op telefoonnummer 030 – 258 33 11 of e-mailadres servicebureau@provincie-utrecht.nl.

Bijlage 1: Kaart plangebied

Figuur 3.4 | Overzichtkaart van complex 1301, Woerden

Bijlage 2: Locaties en aantallen nest- en verblijfplaatsen

Figuur 5.4 | Resultatenkaart van complex 1301, Woerden

Tabel 5.8 | Overzicht complex 1301 te Woerden; resultaten per soort. ZV = zomerverblijfplaats, KV = kraam- of kolonieverblijfplaatsen, NP = jaar rond beschermde nestplaatsen. Resultaten voor woningen die niet behoren tot het complex, maar wel onderdeel uitmaken van de woonblokken zijn ook aangegeven ("Buiten plangebied") en bij de totalen opgeteld. Tussen haakjes is aangegeven om welk aantal het bij die woningen gaat.

Complex 1301, Woerden											
Straat en huisnummer	Gewone dwergvleermuis			Laatvlieger			Ruige dwergvleermuis			Gierzwaluw	Huismus
	KV	ZV	PV	KV	ZV	PV	KV	ZV	PV	NP	NP
Asterstraat											
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
8	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
13	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Anemoonstraat											
4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Buiten plangebied											
Straat en huisnummer											
Asterstraat											
6A											1
16											1
20									1		
Totaal	2						2 (1)			4	8 (2)

2 Mitigerende maatregelen

Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij', dat wil zeggen dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Daarbij is beschreven met welke mitigerende maatregelen er invulling wordt gegeven aan het voorkomen dan wel te verminderen van negatieve effecten op zowel soort- als populatieniveau. Hierbij is de volgende onderzoeksvraag beantwoord:

- Is het mogelijk om optredende negatieve effecten op beschermde soorten te mitigeren? Zo ja, op welke wijze dient dit te geschieden?

2.1 Algemene maatregelen

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de algemene zorgverplichting opgenomen. In dit artikel is beschreven dat eenieder verplicht is om voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. De algemene zorgplicht geldt te allen tijde bij het uitvoeren van werkzaamheden, ongeacht of deze te typeren zijn als ruimtelijke ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud en ongeacht of er beschermde soorten aanwezig zijn. Dit laatste wil dus zeggen dat ook als er geen beschermde soorten voorkomen de algemene zorgverplichting toch in acht genomen dient te worden. Hiervoor dienen algemene mitigerende maatregelen uitgevoerd te worden. Deze algemene mitigerende maatregelen zijn onderstaand beschreven en zijn gelijk voor alle woningen die zich binnen de complexen bevinden. Zij worden daarom niet nogmaals benoemd bij de specifieke maatregelen die per woning en/of per complex beschreven zijn.

- De werkzaamheden dienen door een ter zake kundige ecooloog begeleid te worden. Hierdoor wordt gewaarborgd dat de maatregelen op een juiste manier uitgevoerd worden en zo wordt er tevens invulling gegeven aan de algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming). In Bijlage 3 is beschreven wat door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedsel-

kwaliteit verstaan wordt onder een ter zake kundige;

- Er moet per uitvoeringsproject een ecologisch werkprotocol opgesteld worden waarin alle te nemen maatregelen, worden vastgelegd. Dit ecologisch werkprotocol moet op de werklocatie aanwezig zijn en onder alle betrokken partijen bekend zijn;
- Werkzaamheden moeten aantoonbaar conform dit protocol worden uitgevoerd. Mochten er zich gedurende de werkzaamheden ten aanzien van beschermde soorten onvoorziene omstandigheden voordoen, wordt direct contact opgenomen met de ter zake kundige ecooloog;
- Indien beschermde soorten voorkomen in aangrenzende woningen kan niet zondermeer worden uitgesloten dat deze soorten negatieve effecten ondervinden van de gewenste maatregelen aan de woningen. Dit wil zeggen dat ook aan deze woningen mitigerende maatregelen dienen te worden uitgevoerd. Deze maatregelen worden door de ter zake kundige opgesteld en opgenomen in het ecologisch werkprotocol;
- Voor alle werkzaamheden bij de woningen geldt dat broedvogels in of om de woning (bijvoorbeeld in schoorsteen of in bomen en struiken behorende bij tuinen en gemeentelijke beplantingen) tot broeden kunnen komen. Deze vogelnesten zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn, dat wil zeggen de broed- en nestperiode;
- De broedperiode loopt globaal van 15 maart tot 15 juli, maar ook broedgevallen buiten deze periode zijn beschermd;
- Wanneer er geen vogels nestelen, kan er begonnen worden met de ingreep. Indien broedgevallen aanwezig zijn dient, in overleg met de ter zake kundige ecooloog, een andere periode voor de werkzaamheden vastgesteld te worden;
- Het is niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van in gebruik zijnde nesten in de broed- en nestperiode.

Voor permanent verlaten nestplaatsen geldt dit niet;

- Het is in dit kader aan te bevelen om de werkzaamheden voor zover dat mogelijk is buiten de broedperiode om uit te voeren;
- Indien dit niet mogelijk is, dient de directe omgeving van de woningen waar de werkzaamheden worden uitgevoerd, voorafgaande aan deze werkzaamheden gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van algemene broedgevallen, wanneer dit nodig is (bijvoorbeeld als een grote haag de woning van de weg scheidt en de steiger juist daar geplaatst moet worden).

2.2 Voorkomen van doden

In lid 1 van de artikelen 3.1 en 3.5 van de Wet natuurbescherming staat beschreven dat het verboden is om beschermde dieren opzettelijk te doden. Het uitvoeren van werkzaamheden en ruimtelijke ingrepen waarbij aanwezige dieren verwondt of zelfs gedood kunnen worden houdt een overtreding van deze artikelen in. Het is daarom noodzakelijk om mitigerende maatregelen te nemen om dit zo veel als mogelijk te voorkomen. Werkzaamheden aan woningen bedragen vaak één tot een aantal weken per huizenblok. Dakwerkzaamheden worden vaak zelfs in één dag per woning afgerond. De maatregelen zorgen met name voor het mitigeren van effecten op korte termijn, d.w.z. dat de maatregelen voornamelijk gericht zijn op het voorkomen dan wel verminderen van effecten voorafgaande en tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. De maatregelen worden volgens een vast stramien uitgevoerd, conform de bestaande kennisdocumenten welk onderstaand toegelicht is. De specifiek te nemen mitigerende maatregelen zijn beschreven in paragraaf 2.4.

Vleermuizen

- Bij de woningblokken met verblijfplaatsen van vleermuizen moet gewerkt worden onder begeleiding van een ter zake kundige.
- De woningblokken waar verblijfplaatsen aanwezig of te verwachten zijn worden voorafgaande aan de werkzaamheden ongeschikt gemaakt; dit wordt gedaan door het plaatsen van 'exclusion flaps' (zie Bijlage 4).
- De exclusion flaps worden geplaatst in de minst gevoelige periode van vleermuizen, dus buiten winterrust en kraamperiode. D.w.z. dat deze geplaatst kunnen worden tussen 1 april t/m 1 mei en/of tussen 1 augustus t/m 1 november.

- Het afplakken van de verblijfplaatsen wordt enkel uitgevoerd wanneer de avondtemperaturen voor een aantal dagen aaneengesloten minimaal 10°C zijn.
- Er wordt door een ter zake kundige ecoloog gecontroleerd of de woningen, na het plaatsen van de 'exclusion flaps', nog in gebruik zijn door vleermuizen.

Huismussen

- Bij de woningblokken met verblijfplaatsen van huismussen moet gewerkt worden onder begeleiding van een ter zake kundige.
- Er kan niet aan de (daken van de) woningen gewerkt worden als huismussen broeden (globaal van 1 maart t/m 31 augustus).
- Indien het niet anders kan dan dat er in de broedperiode toch werkzaamheden plaatsvinden dienen voorafgaand aan de broedperiode alle nestlocaties ongeschikt gemaakt te worden.

Gierzwaluwen

- Bij de woningblokken met verblijfplaatsen van gierzwaluwen moet gewerkt worden onder begeleiding van een ter zake kundige.
- Er kan niet aan de (daken van de) woningen gewerkt worden als gierzwaluwen broeden (globaal van 1 mei t/m 15 augustus).
- Indien het niet anders kan dan dat er in de broedperiode toch werkzaamheden plaatsvinden dienen voorafgaand aan de broedperiode alle nestlocaties ongeschikt gemaakt te worden.

2.3 Aanbieden alternatieve verblijfplaatsen

Het uitvoeren van werkzaamheden waarbij verblijfplaatsen van vleermuizen, huismussen of gierzwaluwen beschadigd of vernield worden, houdt een overtreding van artikel 3.1, lid 2 en artikel 3.5, lid 4 van de Wet natuurbescherming in. De aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen, huismussen of gierzwaluwen gaan door de voorgenomen werkzaamheden verloren. De functionaliteit zal, indien geen maatregelen genomen worden, verloren gaan. Het is daarom noodzakelijk om dit verlies van verblijfplaatsen te mitigeren. De maatregelen zorgen met name voor het mitigeren van effecten op lange termijn, d.w.z. dat de mitigerende maatregelen voornamelijk gericht zijn op het voorkomen dan wel te verminderen van negatieve effecten op verblijfplaatsen die als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden vernietigd worden.

Bij het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen is er door Bureau Viridis voor gekozen om in de eindsituatie alleen te werken met permanente inbouwvoorzieningen. Tot de afronding van de werkzaamheden wordt echter voor een deel van de alternatieve verblijfplaatsen met tijdelijke kasten gewerkt.

Het aanbieden van de permanente alternatieve voorzieningen wordt volgens een vast stramen, conform de bestaande kennisdocumenten voor gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, huismus en gierzwaluw uitgevoerd. De specifieke mitigerende maatregelen zijn beschreven in paragraaf 2.4.

De plaats waar de mitigatie moet worden uitgevoerd wordt veelal per huisnummer aangeduid. Deze locaties worden in een nader op te stellen Ecologisch Werkprotocol verder uitgewerkt. Mogelijk vindt, op basis van de mogelijkheden in het veld, aanpassing van de locatie plaats.

Vleermuizen

- Bij de gewone- en ruige dwergvleermuis worden minimaal met een factor vier nieuwe verblijfplaatsen gerealiseerd, die dezelfde functie kunnen vervullen als de zomer- kraam- en paarverblijfplaats die verloren gaat.
- Alternatieve zomer- en paarverblijfplaatsen worden bij voorkeur zo dicht mogelijk, maar altijd binnen 100 à 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats geplaatst en altijd binnen het leefgebied van de soort.
- In het geval een zomerverblijfplaats van de gewone- of ruige dwergvleermuis zich op dezelfde locatie bevindt als een paarverblijfplaats is het zeer waarschijnlijk dat dit één verblijfplaats betreft die voor hetzelfde individu verschillende functies vervult (zomer- en paarverblijfplaats). In dit geval wordt deze verblijfplaats als één verblijfplaats beschouwd met meerdere functies en is ook in dit geval de compensatiefactor minimaal vier (persoonlijke communicatie Herman Limpens, vleermuiscurcus Zoogdiervereniging 2017).
- Bij het plaatsen van de alternatieve verblijfplaatsen dient er rekening te worden gehouden met de gewenningsperiodes zoals vermeld in de kennisdocumenten. Dit houdt in dat:
  - Alternatieve zomerverblijfplaatsen voor <10 gewone dwergvleermuizen drie maanden voorafgaand aan de werkzaamheden geplaatst dienen te worden, waarbij alleen de actieve periode van de vleermuizen geldt (april-oktober).
  - Alternatieve paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis zes maanden voorafgaand aan het paarseizoen geplaatst dienen te worden (1 maart).
  - Voor de ruige dwergvleermuis geldt een gewenningsperiode van één maand in de actieve periode (april-oktober) voor alle functies.
- Indien één alternatieve verblijfplaats zich bevindt op de locatie van de huidige verblijfplaats is een gewenningsperiode niet nodig, maar indien mogelijk qua planning wel wenselijk.
- Bij het bouwen van steigers en tijdens de werkzaamheden moet rekening worden gehouden met invliegopeningen van de verblijfplaatsen van vleermuizen. Het gaat hier specifiek om de stootvoegen en de tijdelijke vleermuis kasten. Deze mogen door de steigers niet worden afgedicht. De steigers zullen in verband met het in/uitvliegen van vleermuizen niet voorzien worden van doeken/schermen en zullen onder begeleiding van een ecooloog geplaatst worden om te verzekeren dat de in/uitvliegopeningen vrij van obstructies zijn.
- Het toepassen van maatwerk heeft altijd de voorkeur boven het plaatsen van kant en klare oplossingen. Dit geldt voor alle typen verblijfplaatsen. Door het creëren van maatwerkoplossingen kan er meer rekening gehouden worden met de ecologie van vleermuizen. In Bijlage 5 t/m 7 worden voorbeelden gegeven van maatwerkoplossingen.
- Een maatwerkoplossing kan zijn: het creëren van een ruimte achter de goot zodat de gootbepaling geschikt wordt gemaakt als zomer- en/of paarverblijfplaats voor vleermuizen (zie Bijlage 5). Hierdoor wordt ver boven de benodigde "compensatiefactor 4" gemitigeerd.
- Indien het niet mogelijk is om maatwerk toe te passen worden er per alternatieve zomer- of paarverblijfplaats 2 geschakelde inbouwkasten van het type IB VL 01 + IB VL 02 geplaatst.
- Alternatieve kraamverblijfplaatsen worden bij voorkeur niet verder dan 50 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats geplaatst waarbij minimaal 1 van de alternatieve kasten binnen 1 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats geplaatst wordt.
- Indien het niet mogelijk is om maatwerk toe te passen worden er per alternatieve kraamverblijf-

plaats 6 geschakelde inbouwkasten van het type IB VL 01 (1x) + IB VL 02 (5x) geplaatst.

Het moment waarop de mitigerende maatregelen en werkzaamheden uitgevoerd worden is naast de gewenningsperiode ook afhankelijk van bijvoorbeeld de weersomstandigheden en de omgeving van de woningblokken. De planning c.o. fasering van de mitigerende maatregelen en werkzaamheden wordt nader overeengestemd met een ter zake kundige ecooloog.

Huismussen

Wettelijk gezien dient elke aangetaste of verwijderde verblijfplaats met een factor twee gemitigseerd te worden en wel zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke verblijfplaats. In plaats daarvan worden alle woningen die tot een huizenblok behoren waar één of meerdere verblijfplaatsen zijn aangetroffen geschikt gemaakt voor vestiging van de huismuis, ook de woningen waar nu geen huismussen broeden. Dit wordt gerealiseerd door het plaatsen van:

- musservides zoals die door Monier in samenwerking met de Vogelbescherming is gemaakt, of;
- vogelschroot op de tweede pannenrij, of;
- vogelschroot onder de eerste en onder de tweede of derde pannenrij, waarbij per woning het vogelschroot onder de eerste pannenrij per strekkende meter 5 cm wordt opengeknipt (zie Bijlage 5).
- Plaatsing van voldoende (factor 2) huismuskasten in de nabijheid van de huidige nestplaatsen.

Het geschikt maken voor de huismuis op één van de eerste drie genoemde manieren heeft de voorkeur boven het plaatsen van kasten, aangezien op deze wijze de potenties voor vestiging van de huismuis maximaal vergroot worden (ver boven de benodigde 'compensatiefactor 2'). Welke optie wordt gekozen zal, in overleg met de aannemer, in het Ecologisch Werkprotocol worden beschreven.

Gierzwaluwen

- Voor elke verblijfplaats die aangetast of verwijderd zullen vijf nieuwe verblijfplaatsen aangeboden worden op de exacte plek of zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke verblijfplaats. Bij voorkeur wordt gebruik gemaakt van de originele invliegopening.
- Voor het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen worden gierzwaluwstenen gebruikt. Dit houdt in dat er voor elke verblijfplaats van de

gierzwaluw die aangetast of verwijderd wordt er vijf gierzwaluwstenen geplaatst worden.

2.4 Mitigatie complex 1301

Voor woonblok Anjerstraat 1 t/m 12 (even en oneven) en Anemoonstraat 1 t/m 11 (oneven) is mitigatie niet noodzakelijk gezien er geen negatieve effecten op beschermde soorten worden verwacht.

- Werkzaamheden die binnen plaatsvinden en het vervangen van de kozijnen kan direct in alle blokken plaatsvinden zonder ontheffing.
- De algemene maatregelen zoals beschreven in paragraaf 2.1, 2.2 en 2.3 dienen hierbij wel nagevolgd te worden.

Hierna worden per soortgroep de specifiek te nemen maatregelen besproken. Dit geldt ook voor de specifieke adressen waar de plaatsing van alternatieve verblijfplaatsen wordt voorgesteld. De hierboven genoemde straatnamen en huisnummers zijn als geschikt bevonden, echter kan in het ecologisch werkprotocol afgeweken worden deze adressen omdat in de praktijk een andere locatie geschikter blijkt.

Vleermuizen

Permanente mitigatie

- Er moeten 12 alternatieve verblijfplaatsen voor vleermuizen worden aangeboden, te weten acht zomerverblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis en vier paarverblijfplaatsen voor de ruige dwergvleermuis.
- De permanente alternatieve verblijfplaatsen worden ingebouwd 1 april. De werkzaamheden zullen half augustus van start gaan.
- Het betreft hier 12 geschakelde inbouwkasten (bestaande uit IB VL 01 + IB VL 02). Locatie van deze permanente kasten worden weergegeven in Figuur 2.1.
- De permanente alternatieve verblijven worden zo dicht mogelijk bij de huidige verblijven of de tijdelijke kasten gerealiseerd op basis van haalbaarheid, in overleg met de aannemer.
- De kasten worden zo hoog mogelijk aan de gewel en ca 0,5 onder de dakrand geplaatst. De kasten moeten minimaal 3 meter hoogte worden geplaatst. Ook is de afstand tot ramen minimaal 1 meter. Er moet rond de locaties minimaal 3 meter vrije ruimte zijn voor de uitvliegopening.
- De hierboven genoemde specifieke straatnamen en huisnummers zijn als geschikt bevonden, echter kan in het ecologisch werkprotocol afgeweken

worden deze adressen omdat in de praktijk een andere locatie geschikter blijkt.

Tijdelijke mitigatie

- Om aan voldoende gewenningsperiode voor verblijfplaatsen van vleurmuizen te kunnen voldoen zal tijdens de uitvoeringswerkzaamheden moeten worden gezorgd voor voldoende tijdelijke verblijfplaatsen.
- Er worden in totaal 12 tijdelijke verblijfplaatsen aangeboden t.b.v. mitigatie van zomerverblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis en de paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis. De locatie van deze 12 tijdelijke verblijfplaatsen zijn weergegeven in Figuur 2.1 en afbeelding 2.1 en 2.2.
- De tijdelijke kasten zijn voor 15 februari 2020 opgehangen. Op deze manier is er is dan voldoende gewenning totdat de werkzaamheden starten (half augustus 2020).
- De tijdelijke kasten worden in de buurt van de uiteindelijke definitieve kasten geplaatst. Hierdoor zullen de definitieve kasten naar verwachting sneller worden verkend en worden gebruikt.
- De tijdelijke kasten worden zo opgehangen dat de vleurmuizen tijdens de werkzaamheden niet of nauwelijks verstoord zullen worden.
- De tijdelijke kasten zullen aanwezig blijven tot het najaar van 2021.

Huismussen

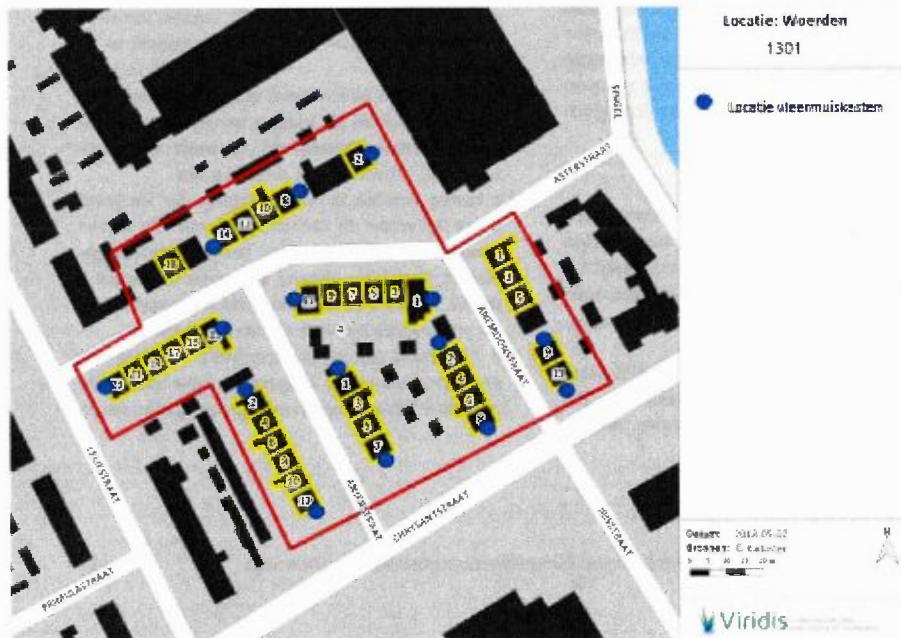
- Er moeten minimaal 12 alternatieve verblijfplaatsen voor huismussen worden aangeboden. Voor-

gesteld wordt om deze verblijfplaatsen in de volgende woningen te plaatsen:

- Asterstraat 8
- Asterstraat 9
- Asterstraat 10
- Asterstraat 12
- Asterstraat 14
(twee inbouwstenen per woning. Aan de asterstraat 12 worden vier inbouwstenen geplaatst)
- Het betreft hier 12 inbouwkasten (type IB GZ 03). Locatie van deze permanente kasten is weergegeven in figuur 2.2 en afbeelding 2.7.
- In de broedperiode van de huismuis, van 1 maart t/m 31 augustus, wordt er niet aan (het dak van) de betreffende woning en/of blok gewerkt.

Gierzwaluwen

- Er moeten 20 alternatieve verblijfplaatsen voor gierzwaluwen worden aangeboden. Er wordt voorgesteld deze verblijfplaatsen in de volgende woningen te plaatsen:
  - Asterstraat 1
  - Asterstraat 2
  - Asterstraat 11
  - Asterstraat 13
(5 gierzwaluwstenen per woning)
- Het betreft hier 20 inbouwkasten (bestaande uit IB GZ 03). Locatie van deze permanente kasten is weergegeven in figuur 2.2 en afbeelding 2.3 t/m 2.6.
- In de broedperiode van gierzwaluwen, van 15 april t/m 15 augustus, wordt er niet aan (het dak van) de betreffende woning en/of blok gewerkt.

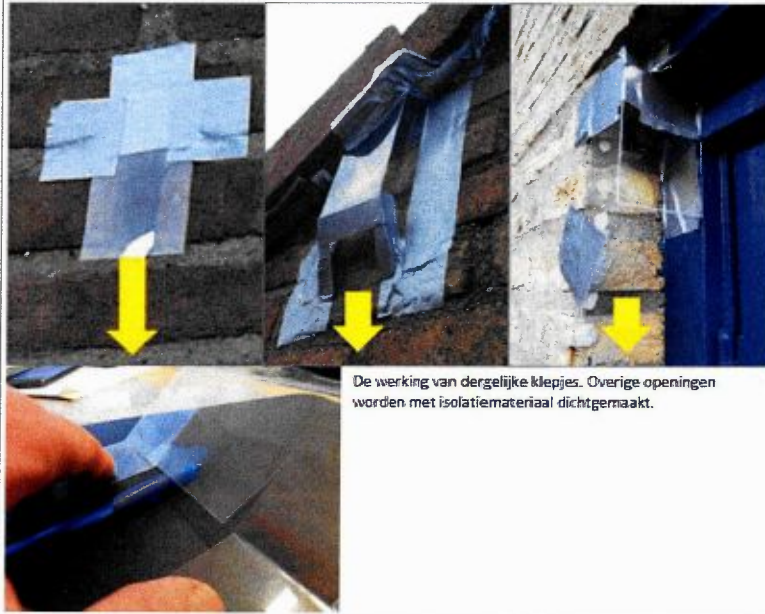

Figuur 2.1 | Overzichtskartaal van complex 1301, Woerden met positie waar de definitieve kasten moeten worden ingebouwd, bij voorkeur begin april. De kasten dienen steeds zo hoog mogelijk in de nok te worden ingezet, zoals op onderstaande afbeeldingen is ingetekend.

EXCLUSION FLAPS

'Exclusion flaps' worden gebruikt om stootvoegen en andere invliegopeningen af te sluiten, op zo'n manier dat in het object aanwezige vleermuizen er wel uit kunnen komen, maar er niet meer in. Doormiddel van stugge klapdeurtjes kan een dier er via de ruwe ondergrond makkelijk uit kruipen, maar niet meer terug in. De flaps of tunneltjes worden op maat gefabriceerd van 300 micron stug doorzichtig plastic en met montagekit bevestigd aan het object, ducttape zorgt ervoor dat het geheel vast blijft zitten totdat de kit droogt.

'Exclusion flaps' mogen enkel worden geplaatst in de minst schadelijke periode van vleermuizen, buiten de kraamperiode en winterrust (afhankelijk van de functie). Dat wil zeggen dat de exclusion flaps geplaatst kunnen worden tussen 1 april t/m 1 mei, en/of tussen 1 augustus t/m 1 november.

VLEERMUIKASTEN

Vleermuis kasten kunnen een goede oplossing zijn als andere mogelijkheden niet toepasbaar zijn. Er zijn diverse modellen in omloop. Welk model het meest geschikt is hangt af van de situatie en zal door een deskundige bepaald moeten worden. Het realiseren van alternatieve kraamkasten is steeds maatwerk en wordt per locatie bekeken.

Inmetselstenen

Er zijn verschillende typen inmetselstenen op de markt. Deze inmetselstenen zijn te koppelen waardoor uit meerdere compartimenten bestaande grote ruimtes ontstaan. Deze stenen zijn inzetbaar wanneer het onwenselijk is dat vleermuizen in de spouw komen of wanneer geen spouw aanwezig is. Overigens is het wel mogelijk om via deze kasten vleermuizen toegang aan de spouw te bieden. Om deze kasten goed te laten functioneren, gelden de volgende voorwaarden:

- De onderrand van de kasten bevinden zich minimaal 2.50 meter boven de grond en/of een horizontaal vlak (bijvoorbeeld boven een plat dak van een aanbouw).
- De kasten moeten vrij aanvliegbaar zijn. Vermijd obstakels en lichtbronnen in de buurt van de kasten.
- Voor een grotere kans op succes koppel minimaal 2 kasten aan elkaar.

Voorbeelden van inmetselstenen:

IB VL 01 en IB VL 02 (Vivara)

IB VL 01 gekoppeld met een IB VL 02

Schematische opbouw van een in te metselen kraamverblijfsplaats; links onder de IB VL 01, de overige kasten (IB VL 02) worden gekoppeld geplaatst, na verwijdering van de in oranje aangegeven tussenschotjes.

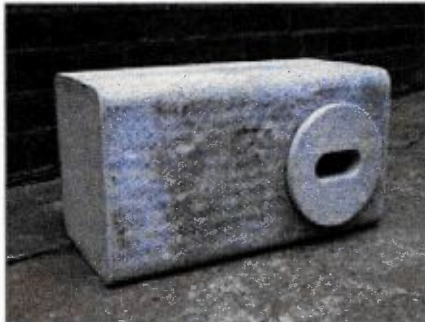

Huismus

Huismussen maken bij voorkeur gebruik van daken met veel ruimte tussen de dakpannen en het dakbeschot. De dakpannen zijn het liefst open en van een relatief bol model. Meestal worden de ruimtes onder de eerste twee rijen pannen vanaf de goot gebruikt. Daken kunnen eenvoudig geschikt gemaakt worden voor huismussen door het plaatsen van 'Combischroot'. Dit is een dubbele rij vogelschroot. De eerste rij vogelschroot wordt geplaatst onder de eerste dakpanrij. In dit schroot wordt per strekkende meter een opening van 5 cm geknipt. De tweede rij wordt geplaatst onder de tweede of derde dakpan rij. Hierdoor kunnen de vogels niet hoger onder de dakpannen komen. Indien het dakbeschot uit glad materiaal bestaat dient dit vervuurd te worden door het aanbrengen van dubbeltjes gaas o.i.d. Ook kan een enkele rij vogelschroot onder de eerste pan lat geplaatst worden. Hierdoor is de onderste rij pannen toegankelijk. Een derde methode is het plaatsen van zogenaamde vogelvides. Deze worden onder de eerste pannenrij aangebracht. Vogelvides zijn kant en klaar in de handel te koop.

Gierzwaluw

Gierzwaluwen maken gebruik van nestgelegenheden in spouwmuren en onder dakranden en daken. Bij de renovatie van woningen door het toepassen van spouwmuurisolatie of dakisolatie verdwijnen deze nestgelegenheden. Het plaatsen van een inbouw gierzwaluwkast is een goede oplossing als het behouden van de originele nestplaats geen mogelijkheid is. Deze kasten dienen bij voorkeur zo dicht mogelijk bij de originele inliegopening ingemetseld te worden

IB GZ 01 Gierzwaluwkast (Vivara)

IB GZ 01 kasten ingemetseld in de gevel

Bijlage 4: Aanvullende voorgestelde maatregelen

Tabel 1 | Planning mitigerende maatregelen

Wat	Wanneer
Plaatsen tijdelijke vleermuiskasten	Uiterlijk 15 februari 2020 (reeds geplaatst)
Ongeschikt maken vleermuisverblijfplaatsen	Na ontheffing
Start werkzaamheden	Na 1 september, bij vrijage van de woningen
Plaatsen permanente vleermuis-, gierzwaluw- en huismuskasten	Tijdens de werkzaamheden

Om verstoring bij tijdelijke vleermuiskasten te voorkomen worden de werkzaamheden gefaseerd uitgevoerd waarbij er woonblok voor woonblok wordt gewerkt. Dit betekent dat een woonblok volledig is gerenoveerd voordat er aan een nieuw woonblok wordt begonnen. Bij het bouwen van steigers en tijdens de werkzaamheden wordt rekening gehouden met invliegopeningen van de verblijfplaatsen van vleermuizen in de paarperiode van 15 juli tot 30 oktober. Het gaat hier specifiek om de tijdelijke vleermuiskasten. Deze mogen door de steigers niet worden afgedicht en de vloerplaten zullen voor zonsoudergang verwijderd worden. De steigers zullen in verband met het in/uitvliegen van vleermuizen niet voorzien worden van doeken/schermen. De werkzaamheden vinden overdag plaats waardoor er geen verstoring van licht plaats zal vinden. Indien gewenst door de provincie Utrecht kan er door een ter zake kundige, per woonblok waar werkzaamheden aan plaatsvinden, gecontroleerd of er vleermuizen aanwezig zijn in de tijdelijke kasten. De kasten worden daarbij afgesloten worden met een exclusion flaps. Dit zorgt voor een zeer tijdelijke verstoring waarbij de overige tijdelijke kasten beschikbaar blijven.

De locaties van de permanente kasten is dezelfde als de tijdelijke kasten. De permanente kasten worden onder de nok van de kopevels geplaatst zoals weergegeven in het activiteitenplan.

De 12 tijdelijke huismuskasten zijn geplaatst op de locaties zoals hieronder weergegeven met de blauwe stippen. Op elke locatie zijn twee kasten geplaatst. Dit in tegenstelling tot eerdere mail op 22 september 2020 waarin andere gevels aangegeven waren. GroenWest zal wachten met de werkzaamheden tot de gewenningsperiode van 3 maanden verlopen is. De werkzaamheden zullen dus niet voor 23 december 2020 worden uitgevoerd.

